

A NÁDASDY FERENC MÚZEUM STRATÉGIAI TERVE 2013-2017

ZÁRADÉK:

Jelen Szervezeti és Működési Szabályzatot Sárvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 9/2013./I.24./ számú határozatával hagyta jóvá.

Sárvár, 2013. január 25.

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	3
Az intézmény bemutatása	7
Helyzetelemzés – a múzeum mint intézmény	13
Stratégiai döntések – a múzeum mint kulturális intézmény	16
Fejlesztési irányok – informatika	19
Fejlesztési irányok – kiállítási tevékenység	21
Fejlesztési irányok – a múzeum mint turisztikai attrakció	23
Fejlesztési irányok – tudományos tevékenység	25
Fejlesztési irányok – restaurálási feladatok, műtárgyraktár	27
Fejlesztési irányok – múzeumpedagógia	29
Küldetésnyilatkozat	31

NÁDASY FERENC MÚZEUM

Vezetői összefoglaló

Egy intézmény stratégiája egyben hit a jövőben.

Egy intézmény stratégiája nem az álmok szövédéke.

Az elmúlt két évtizedben nemcsak Magyarország társadalmi, politikai és gazdasági berendezkedésében következtek be mélyreható változások, hanem a kulturális életben is, mind az abban résztvevők attitűdjében, mind intézményi háttérében. A változások a múzeumi intézményeket sem kerülték el, többek között a törvényi szabályozásban is számos változás állt be. A 2012. évi *a múzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról* szóló CLII. törvény alapjaiban módosította a mai múzeumi rendszer hatvanas években létrejött alapelemeit, a működés és a finanszírozás rendszerét.

A törvény erejénél fogva megszűntek a megyei múzeumigazgatóságok, a tagintézmények a területileg illetékes önkormányzatok fenntartása alá kerültek 2013. január elsejétől. A törvenymódosítás nyomán született új törvény 50. § 2. bekezdésének a) pontja a kulturális területen működő intézmények közül egyedül a múzeumok számára írja elő stratégiai terv készítését, illetve annak fenntartó általi elfogadását. A törvényi kötelezettség jelzi a múzeumok kiemelkedő szerepvállalását a tárgyi és szellemi örökség megőrzésében, kutatásában, valamint bemutatásában.

A stratégiai terv megalkotása azonban nem csak törvényi kötelezettség, de érdeke a múzeum vezetőjének és munkatársainak, illetve tájékozási pontot nyújt a múzeummal kapcsolatba kerülő döntéshozóknak, partner intézményeknek, szervezeteknek és magánszemélyeknek.

A vezető – meghatározza a múzeum működésének kereteit, a múzeumi fejlesztés irányait, az előbbiekhöz rendelt eszközöket, illetve az eredményességi, azaz számonkérhető mutatókat. A stratégiai terv nemcsak fejlesztési, hanem elvárásokat is megfogalmazó dokumentum.

A munkatársak – nemcsak részt vesznek a stratégiai terv elkészítésében, hanem világosan megértik intézményük működésének alapelveit, fejlesztési irányait. A stratégiai terv tájékozási pont a mindennapi munkavégzéshez.

A döntéshozók – jól körülhatárolt elképzeléssel rendelkeznek az intézmény céljairól, valamint a célok megvalósításához szükséges intézkedések indokoltságáról. A stratégiai terv megal-

pozsa a múzeummal kapcsolatos megfelelő képviselő-testületi, önkormányzati megfelelő döntések meghozatalát.

A partnerintézmények – megismerik a múzeum tevékenységi körét, céljait, aminek alapján együttműködés jöhet létre az intézmények között. Kiemelt partnerintézmények: múzeumok, iskolák, szabadidőt szervező cégek, vendéglátóhelyek, művelődési intézmények, tudományos intézmények, könyvtárak. A stratégiai terv kijelöli az együttműködés területeit, formáit.

A magánszemélyek – tájékozódhatnak a múzeum terveiről, konkrét elképzeléseiről, a múzeumban végzett munka, illetve a nyújtott szolgáltatások minőségéről. A stratégiai terv képet nyújt a múzeumi tevékenység színvonaláról.

A múzeumokkal kapcsolatos változások azonban nem a működésüket meghatározó törvényekkel és rendeletekkel összefüggésben ragadhatók meg csupán, hanem a múzeumot mint kulturális intézményt körülvevő környezet változásában. A legnagyobb kihívás, amellyel a múzeumoknak szembe kell nézniük a törvényi szabályozásnak megfelelő működés mellett a piaci szemlélet megjelenése az intézmény működtetésében. A közgazdasági gondolat a mai napig idegenül hat a legtöbb múzeum munkatársi gárdájának, azt eleve ördögtől valónak gondolja, arra mint a múzeumi gondolat, eszmekör és intézményrendszer rombolójára tekint. Az intézményi működésben ugyan megjelennek a piaci szemlélet bizonyos elemei, de a vele szemben megmutatkozó elutasító magatartás sokszor nem teszi lehetővé meghatározó kérdések végiggondolását, ami visszahat a mindennapi múzeumi tevékenységre is.

Az állami és önkormányzati finanszírozás, a múzeummal szembeni új, társadalmi szinten megjelenő elvárások azonban megkövetelik, hogy alapjaiban gondoljuk újra a múzeumi intézményrendszernek a működését.

A stratégiai tervezés hosszú, átgondolt folyamat, amelyet több körülmény mellett annak készítője, az intézményvezető határoz meg elsősorban, azért a felelősség őt terheli.

A Nádasdy Ferenc Múzeum stratégiai fejlesztési terve reális, megvalósítható fejlesztési irányokat jelöl ki, megvalósítása az intézmény szerepének erősödését jelenti. A terv azonban annyit ér, amennyit sikerül az alapján és belőle megvalósítani. A leírtak nem vitaanyagot képeznek, hanem egy olyan minimális programnak a leírását, amely nélkül a Nádasdy Ferenc Múzeum biztos és sikeres működése nem képzelhető el.

A Nádasdy Ferenc Múzeum Stratégiai terve (2013-2017) az intézmény működésének egyik alapküldetése.

MARKETINGSZEMLÉLET A MÚZEUMBAN

Nyugat-Európában a marketingszemlélet bevonása a múzeumi tevékenységek irányításába a hetvenes évek végén történt, ami máig ható paradigmaváltást jelentett. A szemléleti változás lényege, hogy a múzeumban felhalmozott, a gyűjteményekben, az adattárakban tárgyiasult örökség ne csak egy szűk, ismeretekkel eleve felvértezett közönségnek álljon rendelkezésére, hanem a legszélesebb értelemben vett népeségnek is. A tömegek becsábítása a múzeumba magával hozta a marketingszemlélet meghonosítását is, ami a múzeummal szemben (mellett) álló, különböző érdekcsoportok közül a látogatóra helyezte a hangsúlyt. A szemléletváltással új feladatok, munkakörök jelentek meg a múzeum intézményhálózatában, ami egyes vonatkozásaiban ma már a magyar törvényi szabályozásban is megjelennek.

Annak ellenére, hogy Magyarországon a legújabb egyetemi és posztgraduális képzések szélesebb körben teszik ismertté az új szemléletű múzeumirányítás és múzeumi tevékenységszervezés alapjait, a gyakorlatban nem egyszer megfigyelhetően lényegében a régi szemléletmód hat tovább – a kétségtelenül létező pozitív példák üdítően hatnak. A marketingszemlélettel kapcsolatos elutasító magatartás elsősorban abból következik, hogy a marketingre mint profitorientált tevékenységre tekintenek, amelynek célja – természetesen itt és most leegyszerűsítést alkalmazva – a befektetett pénzeszköz megemelt szintű folyamatos visszaszerzése. Ezzel szemben a múzeummarketing a múzeumban folytatott hagyományos tevékenységeket (a műtárgyak gyűjtése, feldolgozása, megőrzése és bemutatása) egységes rendszerben szemléli, nem egymástól elkülönítve.

A múzeummarketing azzal az alapvető állítással, hogy feltérképezve a múzeummal kapcsolatban állók széles körét, azok érdekérvényesítő erejét, hosszú távon a látogatót helyezte a tevékenység középpontjába, alapjaiban változtatta meg az irányítás szerepkörét, a munkavégzés célrendszerét és folyamatát. A múzeummarketing a múzeumra nem önmagában álló intézményre tekint, hanem olyanra, amelyet körbeölel társadalmi környezete, a vele kapcsolatban állók, illetve kerülők elvárása. Ha a múzeum nem felel meg a vele szemben kívülről, és természetesen belülről, a munkatársak által támasztott követelményrendszernek, akkor létezésének alapját veszíti el, és szembe kerül a szükségességét elvitató kérdéssel.

A városi, települési fenntartású múzeumok előnye jól megragadható abban a tényben, hogy a döntéseket valóban közelebb hozzák meg, és ezzel azok jó vagy esetleg rossz hatásaival közvetlenül szembesülnek a döntéshozók, és a település lakossága. Egy, a kulturális örökségére büszke, és annak megőrzésére áldozni is kívánó, illetve tudó önkormányzat és múzeumának együttműködése a jó működés egyik garanciája.

A marketingszemlélet múzeumi bevezetése nemcsak lazít az intézmény (állami, önkormányzati) fenntartói kötődésén, de közelebb is hozza a múzeumot a társadalom civil szereplőihöz. A múzeum így jobban beágyazódik társadalmi közegébe, és létrejön az az alap, amely nemcsak törvényen keresztül tudja egyoldalúan biztosítani a nemzeti kulturális vagyon megőrzését, hanem a helyi, régiós, országos civil társadalom érdekérvényesítő ereje és valódi felelősségvállalása által is.

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Az intézmény bemutatása

TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEK

A Nádasdy Ferenc Múzeum 1951-ben Sárvár (akkor község, 1968-tól város) kezdeményezésére jött létre, alapítási engedélyét ebben az évben a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja adta ki. Nevét az országbíróról, az 1671-ben a Wesselényi összeesküvésben való részvétele miatt kivégzett Nádasdy III. Ferencről kapta.

Sárvár vezetése a 20. század első felében több alkalommal, 1912-ben és 1928-ban is kezdeményezte múzeum alapítását, amit a közvélemény is támogatott, de a kezdeményezést nem követte tett. Múzeumalapítás Sárváron 1949-ben merült fel újra, amikor megalakult a Községi Kultúrbizottság. A bizottság által kiadott felhívás szerint elsősorban helytörténeti kiállításra várnak a községgel vagy a vármegyével kapcsolatos emlékeket, dokumentumokat ugyanúgy, mint népművészeti vagy történeti anyagot. Fontos elem, hogy az összegyűjtött emlékek bemutatásának helyszínéként a vár freskós dísztermét jelölték ki. A felhívás nyomán bekerült dokumentumokat, tárgyakat még a polgári iskolában helyezték el. A múzeum helyiségeit csak 1951 elején jelölte ki a helyi tanács. A Nádasdy Ferenc Múzeum végül a vár dísztermében, ill. a hozzá csatlakozó négy szobában kezdte meg.

A Nádasdy Ferenc Múzeum 1962-től a Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága tagintézményeként végezte tevékenységét. A ma rendelkezésre álló kiállítórészt, szolgálati helyeket 1978 óta működteti ingyenes joghasználóként. A 2012. évi CLII. törvény alapján Sárvár Város Képviselő-testülete 2012. november 22-én tartott ülésén elfogadta a Nádasdy Ferenc Múzeum Alapító okiratát, melynek értelmében a múzeum önálló jogi személyként működik 2013. január elsejétől.

A MÚZEUM FIZIKAI JELLEMZŐI

A múzeum kiállítóterei jelenleg a sárvári ötszögletű vár három emeleti szárnyán, ill. tornyában közel 1300 m²-en látogathatók. A szolgálati helyiségek közvetlenül kapcsolódnak a kiállítóterhez. A vár földszinti részén, kb. 700 m²-en található a restaurátor műhelyek, ill. az irodák. Kizárólag a szolgálati részből közelíthető meg a vár egyik, jelenleg funkció nélküli pincéje. A padlásrészben található a raktár közel 500 m²-en.

A múzeum fizikai jellemzői nem értelmezhetők a vár globális szemlélete nélkül. Az épület lényegében mai formáját a 17. század közepén érte el, és egészen 1945-ig lakott volt. A II. világháború után több, egymástól eltérő feladatot ellátó intézmény költözött a falak közé (mezőgazdasági szakképző iskola, bútorüzlet, a Magyar Honvédelmi Szövetség), ill. a hatvanas évek közepéig a vár több része lakásként funkcionált. Végül másfél évtizednyi felújítás után 1978-ban adták át az épületet, és ekkor került sor három intézmény, a Nádasdy Ferenc Múzeum, a Kossuth Lajos Művelődési Központ, valamint a Sylvester János Könyvtár között a vár egyes részeinek az elhatárolására. 2008-ban utóbbi két intézményt egységes irányítás alá vonták Nádasdy-vár Művelődési Központ és Könyvtár név alatt. A művelődési központ feladatai közé tartozik a karbantartással kapcsolatos munkálatok elvégzése, ill. azok szervezése.

Az egész várépület szempontjából a legnagyobb kihívást a fűtési rendszer jelenti. A már három évtizede működő központi fűtés hatalmas költségmegtérhelést jelent az intézmények számára, ill. már az elöregedett rendszer önmagában sem működik hatékonyan. A Nádasdy Ferenc Múzeum számára éves dologi kiadásainak legnagyobb hányadát a fűtési közüzemi költségek jelentik.

Mind a kiállítóterek, mind a szolgálati helyiségek világítása nem felel meg a követelményeknek, érintésvédelmi szempontból nem megfelelően működnek. Időszerűvé vált a teljes villamos hálózat felújítása, modernizálása.

A múzeumi raktár területét tekintve megfelelő nagyságú a műtárgyak tárolására, azonban műtárgyvédelmi szempontból nem megoldott a megfelelő állandó hőmérséklet, ill. páratartalom biztosítása. A központi fűtés csövei áthaladnak a raktári részen is, ami magával vonja a klimatikus viszonyok állandó változását. A vár általános felújításával párhuzamosan kiépítették a raktári rész szellőztető gépészeti egységét, amelyet azonban soha nem helyeztek üzembe, ugyanis a pince nedves levegőjét keringette volna a rendszer. A szellőztető egység lebontására a magas költségei miatt nem került sor.

A múzeum pincéje 1978 óta az állandó kiállítási tér részeként volt használatban, azonban az előrehaladott nedvesedés miatt a század végén az itt látható kiállítás lebontásra került. Nemcsak a pince felvizesedése jelent megoldásra váró problémát, hanem a nedvesedés felhúzódása a földszinti részbe, ami elsősorban egészségügyi, de műtárgyvédelmi szempontból is kritikus.

A NÁDASDY FERENC MÚZEUM GYŰJTEMÉNYEI

Néprajzi Gyűjtemény. A több mint öt és fél ezer darabból álló gyűjtemény alapjai az 1949-es felhívásra kerültek be a múzeum gyűjteményi rendszerébe, de a későbbi évtizedekben is jelentős gyarapodás történt. A gyűjteményi darabok származási helyük szerint Sárvárt, ill. közvetlen környékét

(az egykori járást) ölelik fel. Típus szerint a paraszti életmód emlékei mellett a városi céhes ipar, a kismesterségek tárgyai is képviseltetik magukat.

Iparművészeti Gyűjtemény. A több mint három ezer darabos gyűjtemény alapját az 1952-ben előke-
rült bajor királyi kincs jelentette, amelynek tulajdonjoga bírósági határozat értelmében a
Wittelsbach családot illeti. A gyűjtemény egykori Vas megyei kastélyok műtárgyanyagát foglalja
magába, többek között bútorokat, különböző századok szőnyegeit, 17. századi kárpitokat, későbbi
korok csillárjait, porcelánokat. Külön egységként kezelhető a Tasnádi Marik Klára ajándékozta
400 darabos üveggyűjtemény, ill. a város által megvásárolt Bartha-féle üvegtárgyak (108 darab).
Az elmúlt esztendő tudatos gyűjtésének eredményeképp jelentősen gyarapodott az illatszeres
üveggyűjtemény.

Huszártörténeli és dokumentációs gyűjtemény. A 9. császári és királyi Nádasdy-huszárezred emlékanyaga
képezi a gyűjtemény alapját, amit 1983-ban a huszárezred tagjai ajándékoztak a Nádasdy Ferenc
Múzeumnak. Kiemelkedő jelentősége van a huszárezred tulajdonosait és parancsnokait ábrázoló
festményeknek, az ezred I. világháborús hősi halottait ábrázoló olajfestményeknek, a tisztai étkez-
de felszerelésének, az ezredzászlónak. Az elmúlt két és fél évtizedben a gyűjtemény további aján-
dékozásokkal gyarapodott. A múzeum gondozásába kerültek a cs. és kir. 5-ös Radetzky, ill. a 11-
es Ferdinánd bolgár cár huszárezredének az emlékei. Szintén a gyűjtemény részét képezi az 1936-
os berlini olimpián bronzérmes nyert Platthy József olimpiai relikviái, vagy Schaurek Ottmár díj-
gyűjteménye, számos sportemlék, serlegek, kitüntetések, festmények, egyenruhák, ezredjelvények,
fényképek, iratok. Sárvári Lajos szabalygyűjteménye szintén a múzeum tulajdonába került.

Képzőművészeti gyűjtemény. A szerény darabszámú (210 db) gyűjteményt elsősorban modern kori
festmények jelentik. Ajándékozással kerültek a gyűjteménybe Ős-Nagy István olajképei.

Történeli gyűjtemény. A hét ezer darabos gyűjtemény egymástól jól elkülöníthető egységekből áll.
Vásárlás útján került be a több ezer darabos jelvény-, kitüntetés- és éremgyűjtemény, amelyben
túlnyomó részt képviselnek az I. világháborús darabok. A gyűjtemény kiemelkedő egysége a más-
fél száz darabos Belitska-Scholtz fegyvergyűjtemény, amely a történeli hideg- és tűzfegyverek majd
minden változatát felvonultatja. A hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején gyűjtés útján tűz-
oltó gyűjteménnyel gyarapodott a múzeum műtárgyállománya. A következő évtized jelentős szer-
zeményei közé tartozik egy sárvári kovácsműhely felszerelése, amelyet jól egészítenek ki a 2008-
ban az intézménynek ajándékozott kovácsszerszámok.

Történeli dokumentációs gyűjtemény. A több évszázadot átfogó gyűjtemény legkorábbi darabjai a 16.
századból származnak, legkésőbbi része pedig az 1990-es évek elejét dokumentálják. Jelentős há-
nyadot képvisel a másfél ezer darabból álló I. világháborús képeslapgyűjtemény. Történeli szem-

pontból fontosak a sárvári céhekkal, és kisiparral kapcsolatos változatos tartalmú iratok, a katonatartási iratok, a bajor uradalom gazdasági iratai, valamint a dalosegylet, a tűzoltóegylet dokumentumai. Szintén a történeti dokumentációk sorába kerültek bejelentőre a sárvári születésű Gróf László által Sárvárnak adományozott történeti térképek. Naplók, hegyközségi iratok, helyi és országos napi- és hetilapok, a sárvári lengyel menekülttábor, ill. a sárvári jugoszláv internálótábor fotóanyaga egészíti ki a gyűjteményt.

Fotótár. Az 50 ezer darabszámú gyűjtemény Sárvár modern korának legfontosabb forrását jelenti. A két világháború közti időszakot üvegnegatívok (5 ezer db) dokumentálják, a világháború utáni időszakot pedig az ezredforduló utáni évekig fotónegatívok. A negatívok digitalizálása megkezdődött.

Adattár. A csaknem 6 ezer adattári lap változatos összetételű, néprajzi kérdőíveket, visszaemlékezéseket, a múzeum munkatársainak kéziratait, kiállítási forgatókönyveket, a Nádasdy család történetével kapcsolatos fénymásolatokat, helytörténeti dolgozatokat, helytörténeti interjúk gépiratos változatait egyaránt tartalmazza.

Könyvtár. Elsősorban a minimális alapinformációk megszerzését teszi lehetővé az öt és félezres könyvtári állomány. A gyűjtemény összetétele indokolja művészettörténeti, iparművészeti és néprajzi, ill. irodalmi tárgyú szakfolyóiratok előfizetését, valamint hasonló témakörben a magyar és néhány kiemelt témakörben szakkönyvanyag beszerzését.

A leltározást a múzeum szakalkalmazottjai végezték a Nádasdy Ferenc Múzeum szakleltárkönyveibe. A néprajzi gyűjtemény műtárgyállományának leírókartonjai rendelkezésre állnak. A műtárgyak esetében az ipar- és képzőművészeti gyűjteményekben szereplő műtárgyak esetében a leírókartonok szinte 100 %-ban elkészültek, a történeti gyűjtemény esetében 20 %-ban (kivételek a fegyveranyag, éremanyag), a történeti dokumentációs gyűjtemény esetében pedig nem áll rendelkezésre kitöltött leírókarton. A digitális feldolgozás is megindult.

A NÁDASDY FERENC MÚZEUM ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

Huszárok. A történeti kiállítás a 9. császári és királyi huszárezred emlékére épül, ami 1983-ban került a Nádasdy Ferenc Múzeumba. A jelenleg látható állandó kiállítás 1998-ban készült, és célja a huszárság történetének teljességre törekvő bemutatása.

Többek között ez a kiállítás adja a múzeum egyediségét, ugyanis egyetlen ezred emlékére épülő állandó kiállítás Magyarországon csak Nyíregyházán (Jósa András Múzeum) tekinthető meg,

illetve Franciaországban Tarbes-ban (Musée International des Hussards Massey). Hátránya, hogy számos kiállított műtárgy kölcsönzött, nem a Nádasdy Ferenc Múzeum tulajdona.

Iparművészeti kiállítás. A sárvári múzeum legnagyobb alapterületű állandó kiállítása iparművészeti jellegű, és több kisebb egységet foglal magában. A díszteremből nyíló festett szalonokban enteriőrök bútorai, szőnyegek, órái idézik fel a barokk, a rokokó és a klasszicizmus ízlésvilágát. Külön rész mutatja be a reneszánsz, későreneszánsz bútorművességét. A keleti szárny egyik terme egy elképzelt 17-18. századi nemesi lakóbelső berendezéseit, dísz tárgyait vonultatja fel. Két külön teremben mutatja be a múzeum az 1952-ben a vár elfalazott részeiről előkerült Wittelsbach bajor királyi család használati és dísz tárgyait, beleértve jelentős európai színvonalú műtárgyakat. Szintén a kiállítás egysége az ajándékozás útján múzeumba került történeti üveggyűjtemény, ami Tasnádi-né Marik Klára tudatos gyűjtési tevékenységének az eredménye. A magyarországi hutaüveggyártás emléke az ún. Bartha üveggyűjtemény, amit Sárvár városa vásárolt meg a múzeum számára.

A kiállítás előnye annak gazdagságában rejlik. Hátránya a bajor királyi család műtárgyanyagának múzeumi helyzete, ugyanis a Zala Megyei Bíróság 1999. évi ítéletében megállapította a Wittelsbach család tulajdonjogát, és azóta a kérdésben bizonytalanság van. A reklámozás szempontjából nem megfelelő a több, változatos egységből álló kiállítás egy néven történő megjelenítése.

Carta Hungarica. A kiállítás az Oxfordban élő Gróf László 1986-ban szülővárosának, Sárvárnak adományozott térképgyűjteményét mutatja be. Számos, a térképészettörténet által nyilvántartott térképet (pl. Ptolemaios Európa térképe; Wolfgang Lazius Magyarország térképe; Abraham Ortelius Magyarország térképe; Mercator és Blaeu térképei, John Speed atlaszlapja, Johann Baptist-Homann postatérképe) mutat be a 16. századtól a 18. századig.

A kiállítás előnye a gyűjtemény összetételének egyediségében rejlik, ugyanis ilyen 58 darab térképlapból és az 1 darab atlaszból álló kiállítással más vidéki múzeum nem rendelkezik.

Sárvár története. A történeti kiállítás a város történetét a római kori településtől az I. világháborúig mutatja be. A tablókon az eredeti iratokon kívül számos másolat segítségével történik a bemutatás, a vitrinek tárgyi anyaga a Nádasdy Ferenc Múzeum műtárgyállományára épül.

A kiállítás hátránya egyrészt a kis alapterület, másrészt nem segíti a tájékozódást a város múltjában ('már az őskorban is lakott' meghaladott településtörténeti koncepcióra épül), nem emeli ki a kiemelkedő korszakokat, egyszerű kronológiai elbeszélést nyújt, valamint kevés tárgyi anyagot tartalmaz a múzeumi gyűjteményből.

Nyomdászat és könyvkiadás a Nádasdy birtokokon. 1541-ben Sárváron nyomtatták ki az első Magyarországon megjelent teljes terjedelmében magyar nyelvű könyvet, Sylvester János Új Testamentum fordítását. A kiállítás a Nádasdy család mecénatúrájának köszönhetően folytatott könyvnyomtatási tevékenységét mutatja be a 16-17. században. Előnye, hogy megtekinthető egy korabeli nyomdagép rekonstrukciója, ill. kiállításra került Nádasdy Ferenc országbíró támogatásával megjelent két jelentős munka eredeti, a múzeum tulajdonában álló példánya (Révay Péter: *De Monarchia et Sacra Corona Regni Hungariae*, 1659. Frankfurt, valamint az ún. Nádasdy Mausoleum, 1664. Nürnberg).

A kiállítás hátránya, hogy eredeti könyvészeti anyag nem áll rendelkezésre, amit más korabeli könyvek és térképek pótolnak illusztrációként. A nyomdagép felújításra szorul.

Az állandó kiállítások mellett a múzeum területén található *a vár freskós díszterme*, amely több szempontból is egyedülálló. Kialakítása és a mennyezeti festmények elkészítése Nádasdy III. Ferenc nevéhez köthető. Az oldalfreskókat a Nyugat-Magyarország számos egyházi és világi emlékében dolgozó festő, Dorffmaister István készítette 1769-ban. A képsorozat a mai látogatónak is esztétikai élményt nyújt.

A díszteremhez csatlakozik az a négy szobából álló *szalonsor*, amelynek 18. századi freskódíszzeit csak az 1970-es években fedezték fel, és állították helyre teljes pompájában. A szalonokban jelenleg az Iparművészeti kiállítás enteriőr egysége látható.

A kétemeletes, a múzeumból megközelíthető *torony* első emelete szintén minden felülete freskóval díszített, készítési ideje a 18. század közepe. A freskót Johann Ignaz Milldorfer bécsi festő készítette, mintája a bécsi Nemzeti Könyvtár kupolája volt. A termet fa csigalépcsőn lehet megközelíteni, ami fokozza a terem hangulatát.

A múzeum egy másik részének mennyezetét, az ún. *Kanizsai szobát* 17. századi freskó és stukkódísz borítja, amely Nádasdy III. Ferenc megrendelésére készült. Az itt látható falképek Ovidius *Metamorphoses* című munkája alapján készültek.

A vár minden festett terme a múzeum területén található.

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Helyzetelemzés – a múzeum mint intézmény

SWOT-ELEMZÉS

A SWOT-elemzés elterjedt módszer az intézmények helyzetének leírására. Az elemzés során áttekintésre kerül az intézmény belső erőforrásainak állapota, melyet két végletben fogalmazzunk meg. Az egyik oldalon állnak azok a tényezők, amelyek az intézmény erejét jelentik (strengths – **erősségek**), vele szemben az intézmény belső állapotát gyengítő elemek (weaknesses – **gyengeségek**). A külső környezetet foglalja össze az elemzés másik oldala, amely a külső környezetet tekintti át. E tényezők adottságok, ezekre a múzeumnak nincs befolyása. Pozitív hatást gyakorolhatnak a **lehetőségek** (opportunities), ellenkezőleg befolyásolhatják a múzeum működését a **veszélyek** (threats).

Belső tényezők – Erősségek

- ▣ Műtárgyak, gyűjtemények
  - a területi múzeum vonatkozásában előírt elektronikus és mechanikai védelemmel rendelkezik a múzeum
  - tudományos szempontból értékes műtárgyak, műtárgygyűjtemények (adattár, fotónegatív gyűjtemény, néprajzi gyűjtemény)
  - történeti szempontból jelentős műtárgyak (Nádasdy-óra, huszár történeti gyűjtemény)
  - művészettörténeti szempontból jelentős műtárgyak (Nádasdy-óra, bútorok, bajor gyűjtemény, üveggyűjtemények)
- ▣ Épület
  - kiemelt, vonzó műemlék (várkastély), önmagában is értéket képvisel
  - történeti családokhoz köthető (elsősorban a Nádasdyak és a Wittelsbachok)
  - művészettörténeti szempontból nyilvántartott falfestmények (a világi barokk és rokokó emlékei, alkotókhoz és történetileg jelentős személyekhez köthető alkotások)
  - helyszínt biztosít külső szervezésű rendezvényekhez
- ▣ Múzeumi alapfeladatok
  - a területi múzeum vonatkozásában előírt a múzeum gyűjtőkörének megfelelő kiállítást mutat be egész évben
  - nem nagy térfogatú műtárgyak raktározására megfelelő alapterületű raktárhelyiség ren-

delkezésre áll

- rendszerezett műtárgyi állomány
- rendelkezésre állnak a digitális nyilvántartás alapjai
- önálló, a múzeum munkatársai által szerkeszthető honlap működik
- digitális gyűjteményi adatbázisok (web 2.0 alapú is) jelentek meg a honlapon
- egyetemi végzettségű művészettörténész, történész és restaurátor dolgozik
- felsőfokú és szakirányú végzettségű közművelődési munkatárs, múzeumpedagógus foglalkoztatása
- akkreditált múzeumvezetői végzettségű múzeumigazgató irányítja az intézményt

Belső tényezők – Gyengeségek

▣ Műtárgyak

- a bemutatás szempontjából kevés (pl. Ocskay szekrény) az önmagában, magyarázat nélküli látványos műtárgy
- a kiállítási terek műtárgybiztonsági szempontú hiányosságai: fényvédő fóliák szavatossági ideje lejárt, vitrin elemek kipárolgása, változó hőmérséklet és páratartalom

▣ Épület

- esztétikailag nehezen karbantartható (parketta, fehér falrészek, lépcsőház, toronyfeljáró, dísztermi freskók különösen)
- technikailag elavult kiállítóterek (világítás, informatikai háttér, installáció, biztonságtechnikai eszközök)
- mind a kiállítóterek, mind az irodák műszaki állapota nem megfelelő (fűtés, vizesedés)
- műszaki állapot elégtelensége miatt nem használható a pince
- nincs jól elkülöníthető időszak kiállítóter
- nem áll rendelkezésre mindig igénybe vehető múzeumpedagógiai foglalkoztató tér
- a mozgásukban korlátozottak közlekedése megoldatlan
- a mosdóhelyiség kicsi a látogatószámhoz
- a megfelelő számú szakmai munkatársaknak nem áll alkotói tér rendelkezésre
- a restaurátor műhely egy térben van a múzeumi irodákkal

▣ Múzeumi alapfeladatok

- a műtárgyraktár nem biztosítja a megfelelő körülményeket (nem állandó páratartalom és hőmérséklet, nem korszerű világítás, nem pormentes a műtárgyak tárolása)
- nincsenek kiemelve az érdekes, és különböző szempontok szerint értékes tárgyak
- a kiállítóterttől független foglalkoztató, múzeumpedagógiai tér hiánya
- a kiállítások látogatottsága szezonális

- ▣ Informatikai rendszer elégtelen
  - informatikai szakértő hiánya
  - korszerű informatikai eszközök hiánya

Külső körülmények – Lehetőségek

- ▣ önkormányzati fenntartás
- ▣ a kulturális turizmus szerepének és fontosságának látványos erősödése az idegenforgalmi ágazatokban
- ▣ konkrét fejlesztési tervek a gyógyturizmus vonatkozásában
- ▣ infrastrukturális beruházásokat támogató pályázatok az Európai Unió fejlesztési politikáiban
- ▣ a koraujkori magyar történelem kutatásának fellendülése
- ▣ általános érdeklődés a nagyrendezvények iránt
- ▣ a múzeumok felé irányuló érdeklődés erősödése

Külső körülmények – Veszélyek

- ▣ Múzeumi alapfeladatok
  - nincs a többi kulturális területtől elhatárolt múzeumi normatíva
  - a törvényi szabályozás pénzügyileg nem egyértelműen támogatja a települési múzeumok fenntartását

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Stratégiai döntések – a múzeum mint kulturális intézmény

BEVEZETÉS

A Nádasdy Ferenc Múzeum alkalmas arra, hogy önálló működéssel lássa el a múzeumi alapfeladatokat, azaz a törvényi szabályozásoknak megfelelően gondoskodik a rábízott kulturális javak védelméről, feldolgozza és közkinccsé teszi azokat.

STRATÉGIAI ÁLLÁSFOGLALÁS

Szükséges egy olyan fejlesztés megalapozása és megvalósítása, amelynek eredményeképp a Nádasdy Ferenc Múzeum a régió meghatározó kulturális intézményévé válik, képes lesz az intézményi együttműködésre más múzeumi, kulturális, tudományos és oktatási szervezetekkel, tagintézményekkel, ill. a turizmus, a szabadidő eltöltés számára megfelelő kínálatot nyújt. Működése során képes lesz gyorsan reagálni környezete változásaira, ill. képes olyan helyzetet teremteni, amely számára előnyös.

Tevékenysége során minden szempontból megfelel a törvényes előírásoknak, a szakmai elvárásoknak, minőségi szolgáltatást nyújt partnerei felé.

A múzeum irányítása az alábbi alapelvek figyelembevételével történik

- ▣ költséghatékony szemléletmód (külső partnerek bevonása)
- ▣ teljesítményorientált munkahelyi kultúra kialakítása, csapatépítés
- ▣ szoros kapcsolattartás a múzeummal kapcsolatba kerülő felekkel, partnerekkel
- ▣ folyamatos elemzés mellett gyors reagálás a külső környezet változásaira
- ▣ folyamatos elemzés mellett a belső tényezők erősségeinek kihasználása, gyengeségeinek kiküszöbölése

BEVÉTELEK

A múzeum non-profit intézmény, de ez nem jelenti, hogy nem termel bevételt, sőt az intézmény helyzetére figyelemmel komoly lehetősége van bevételeinek fokozatos emelésére. Az önálló mű-

ködéssel lehetőség nyílik az elmaradt fejlesztésekre, illetve korlátozás nélkül pályázati források igénybevételére.

A sárvári múzeum egy meghatározó, jól ismert termékkel rendelkezik, a kiállítással, mellyel a legszélesebb vevői igényeket ki tudja elégíteni. Ezzel a termékkel tudja a legnagyobb arányban rávenni a vevőket arra, hogy áldozzák idejüket és pénzüket a múzeumra. Természetesen van más terméke is a sárvári múzeumnak (pl. a gyűjtemények, programkínálata), de a vevők ezekről vagy nem tudnak, vagy a vevők köre nem meghatározó. Egy profitorientált vállalat esetén az utóbbira nem is koncentrálnak, de egy, a társadalmi elvárásokkal szemben is megfelelni akaró intézmény esetében e vevői körre is figyelemmel van, amivel egyben a múzeum társadalmi beágyazottsága, elismertsége tovább mélyíthető.

Bevételi megközelítésben a középpontban a kiállítást áll, az így megtermelt bevétel hozzájárul a komplex kiállítási tevékenység finanszírozása mellett a múzeum szakmai feladatainak az ellátásához. Ezzel párhuzamosan új bevételi lehetőségek feltárásával az intézmény működése szintén erősíthető. A lehetőségek köre:

- ▣ szponzori támogatások
- ▣ külső helyszínen rendezett időszakos kiállítások szervezése
- ▣ új programelemek, szolgáltatások kialakítása
- ▣ szolgáltatási szerződések körének erőteljes kiszélesítése
- ▣ pályázatok (Európai Unió és nemzeti forrásból)

A pályázatok közül a múzeum szempontjából kiemelt jelentőségű az Európai Unió támogatásával megvalósított pályázatok, amelyek több szempontból is lehetőséget biztosítanak az intézmény fejlesztésére, illetve helyzetének megerősítésére.

- ▣ Lehetőség a fejlesztésre
  - költségvetési kereteket messze túlhaladja
  - minimális önrészt igényelnek, illetve egyes pályázatok nem követelnek önrészt sem
  - azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a működtetést legalább 5 évig biztosítani kell
  - nem ad mindenre megoldást – hasznosítás átgondolása elengedhetetlen
- ▣ Lehetőség a múzeum helyzetének megerősítésére
  - közvetlen kapcsolat az oktatási intézményekkel
  - színes programkínálat megvalósítása

Az állandó kiállítások átalakításához, újraépítéséhez nyújt segítséget az ALFA program, amelyet a Minisztérium ír ki, és célja a kiállítások látogatóbarát fejlesztése. A támogatás elnyeréséhez a teljes fejlesztési költség 10%-ának megfelelő saját forrást szükséges biztosítani, illetve garantálni az 5 évig tartó működtetést. Nádasdy Ferenc Múzeum állandó kiállításainak modernizációjának fő pénzügyi forrását ez a pályázat nyújtja ütemezett megvalósítással, és pályázati tevékenységgel.

A múzeum munka szakmai munkájának fejlesztését segíti a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtés Kollégiumának pályázata, melynek segítségével az intézmény nagyobb hatékonysággal látja el alapfeladatait.

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Fejlesztési irányok – informatika

BEVEZETÉS

A Nádasdy Ferenc Múzeum kiemelt feladatának tekinti, hogy megfeleljen az információs társadalom elvárásainak, és legújabb kihívásainak. Az információs társadalom különböző szegmensei, többek között a távközlés, a műsorszórás, digitális adatátviteli rendszerek nem egymástól elkülönülten működnek, hanem egymáshoz szorosan kapcsolódva. Az Európai Unió szabályozási rendszere (Lundi alapelvek, Pármai Charta, bizottsági ajánlások, tanácsi tájékoztatások) segíti, hogy a múzeumok egyrészt kidolgozzák saját informatikai rendszerükkel kapcsolatos fejlesztési terveiket, másrészt kapcsolódjanak informatikai kezdeményezésekhez.

A Nádasdy Ferenc Múzeum informatikai fejlesztésének célja, hogy

- ▣ megfelelő technikai háttér álljon rendelkezésre a digitális kultúra közvetítéséhez
- ▣ a múzeum gyűjteményei, adatbázisai megfelelő tartalommal mindenki számára hozzáférhetővé váljanak úgy, hogy eközben megfelelnek a biztonsági követelményeknek
- ▣ a múzeum informatikai rendszere összehangoltan működjön a kulturális szektor, azon belül különösen a múzeumok digitalizálási rendszereivel (lehetőség szerint kezdeményező félként lépjen fel megyei és regionális szinten)
- ▣ a múzeum digitális tartalmain keresztül egyforma módon kapcsolódjon az oktatási, illetve az idegenforgalmi szektorhoz (valódi igények kielégítésének elve)
- ▣ a múzeum fenntartható szolgáltatást hozzon létre
- ▣ a múzeum erősítse a helyi identitást, miközben fenntartja az európai kultúra sokszínűségét, biztosítja a digitális tartalmak hozzáférhetőségét az Európai Unió minden polgára számára (többnyelvűség minimális elvárása)
- ▣ a digitális tartalmakat hozzáférhetővé teszi a fogyatékkal élők számára
- ▣ az intézmény kidolgozza az uniós, a nemzeti és ágazati irányelveknek megfelelően a múzeum digitális tartalmak létrehozására, fejlesztésére és közvetítésére vonatkozó minőségbiztosítási rendszerét

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

I. Önálló informatikai rendszer létrehozása

Elvárások:

- biztonságosan és megbízhatóan működik
- megkönnyíti a napi munkavégzést
- átfogja a teljes múzeumi feladatrendszert (őrzés, feldolgozás, bemutatás)

II. Informatikus szakértő megbízása

Elvárások:

- magas szintű informatikai ismeretek
- kreativitás

III. Az önálló webes megjelenés fejlesztése

Elvárások:

- megfelel a különböző korosztályi, társadalmi elvárásoknak
- szorosan kötődik a Nádasdy Ferenc Múzeum gyűjteményeihez, kiállításaihoz, tevékenységéhez
- kapcsolódik az oktatási és kulturális szektorhoz
- magas szintű vizuális kultúrát közvetít

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Fejlesztési irányok – kiállítási tevékenység

BEVEZETÉS

A sárvári Nádasdy Ferenc Múzeum ma látható állandó kiállításai 1993-ban, illetve 1998-ban kerültek kialakításra. A kiállítások nagyrészt a múzeum saját anyagára épülnek. Külföldi magántulajdon áll az ún. bajor kiállítás.

Nemcsak Sárváron volt megfigyelhető jelenség, hanem világtendenciaként tekinthetünk arra a tényre, hogy a kilencvenes évektől rohamosan csökkent a múzeumlátogatások száma. Sárváron a csökkenés ugyan kisebb arányú volt, mint a megye többi városában, de az országos tendenciához képest később kapcsolódott be az újbóli, a régi szintet azonban meg sem közelítő emelkedéshez. A látogatók visszacsábításához kreatív tevékenységre van szükség, ami nemcsak a témák kiválasztását, hanem azok bemutatását, és általában véve a kommunikációs stratégiát is érinti. Mindezzel párhuzamosan nem elhanyagolható tényezőként kell figyelembe venni a gazdasági és humán erőforrásokat.

A Nádasdy Ferenc Múzeum kiállítási tevékenységével kapcsolatos fejlesztések célja, hogy

- ▣ csökkentse a ma jellemző szezonálisból következő hátrányokat
- ▣ az állandó kiállítások a múzeum saját anyagára épüljenek
- ▣ a díszterem és a szalonok esetében igazodjon az épület jellegéhez, adja vissza/jelezze egykori hangulatát
- ▣ erősítse a múzeumról kialakult pozitív megítélést
- ▣ megteremtse az alapokat a kiállítások gondos előkészítéséhez
- ▣ létrejöjjön egy önálló, az állandó kiállításoktól független időszakos kiállítótér (a hely kijelölése alapos előkészületet igényel)
- ▣ képessé váljon a múzeum nagy kiállítások befogadására, üzemeltetésére
- ▣ olyan kiállítások jöjjenek létre, amely megtekintésre ösztönöz, ismereteket érthetően ad át (motivált kiállítás)

Alapelv minden kiállítás megvalósítása esetén a magas szakmai, ellenőrzött színvonal megtartása mellett a műtárgyak biztonságának teljes körű biztosítása.

A kiállítások létrehozásában a múzeum épít saját bevételére, pályázati támogatásra, valamint szponzori támogatásra.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- I.** A most jellemző szezonális elkerülése érdekében egy nyári, illetve egy téli időszak kiállítás létrehozása
  - nyári kiállítás: nagyobb érdeklődésre számító téma bemutatása
  - téli kiállítás: a város, a megye szellemi örökségének bemutatása
- II.** A kiállítótér informatikai fejlesztése
  - információs és kommunikációs technológia (IKT) alkalmazása
- III.** Új állandó kiállítások létrehozása
  - megfelelés három igényszintnek: a gyors látogató, az érdeklődő látogató, az információéhes/megérintett látogató
- IV.** Installációs műhely kialakítása
- V.** Ideiglenesen, a kiállítások építése alatt működő ad-hoc installációs csapat megalapítása

KONKRÉT FELADATOK

- ▣ Az új állandó kiállítások tematikájának meghatározása, térbeli helyzetük kijelölése, a forgatókönyv vázlatok elkészítése, időterv szerinti megvalósítás – a pénzügyi tervezés átfogóan történik
- ▣ Az új időszak kiállítótér kijelölése, átalakítási tervek – pénzügyi tervezés átfogóan történik
- ▣ Időszak kiállítási tematika összeállítása, közreműködők felkérése – a pénzügyi tervezés átfogóan történik

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Fejlesztési irányok – a múzeum mint turisztikai attrakció

BEVEZETÉS

A Nádasdy Ferenc Múzeum érdekeltségi köre szerteágazó, magában foglalja a politikai elitet, a városi és járási oktatási és nevelési intézmények tagjait, a helyi vállalkozókat, a vendéglátó és szállásadó helyeket, a sárvári polgárokat, munkatársakat, szakmai köröket, a média világát, és jól körülhatárolhatóan a térségbe érkező turistákat. Minden érdekelt féllel a múzeum megfelelő kapcsolatot épít ki és tart fenn. A kapcsolatok jellegét a csoportok összetétele, a múzeummal szembeni elvárásaik, és a múzeum velük szemben támasztott elvárásai határozzák meg. Az intézmény életében azonban a legnagyobb érdekérvényesítő erővel maga a látogató bír, aki jegyet vált a múzeum kiállításaira, programjaira. A Nádasdy Ferenc Múzeum a látogatót helyezi tevékenysége középpontjába.

A Nádasdy Ferenc Múzeum fejlesztésének egyik alapvető célja, hogy valódi turisztikai attrakcióvá váljon, azaz konkrétan

- ▣ létező kulturális értékre építsen (a Nádasdy-vár mint épület, Nádasdy-kultusz, a huszár hagyaték, bajor gyűjtemény)
- ▣ a térségbe látogatás céljai között szerepeljen a múzeum megtekintése, vagy a múzeum szolgáltatásainak igénybevétele
- ▣ a múzeum nemcsak részvevője a város kulturális és gazdasági életének, hanem egyben erősíti annak helyzetét
- ▣ a múzeum váljon képessé arra, hogy kezdeményező félként lépjen fel

A múzeumi feladatok turisztikai attrakció szempontú tervezése a kulturális turizmussal kapcsolatos felmérések és kutatások azon megállapítására épít, hogy a kulturális turizmusban részvevők célrendszerében kiemelt helyet foglal el az épített örökségek, köztük a várkastélyok meglátogatása. Természetesen ezek a kutatások egyben jelzik azokat az elvárásokat, amelyeknek meg kell felelni a felkeresett örökség helyeknek. Ilyen elvárás többek között a jó megközelíthetőség, a jól karbantartott épületek, ismeretszerzési lehetőség, újszerű bemutatás.

A turisztikai attrakció kívánalmainak csak úgy felelhet meg az intézmény, ha integráns része a Nádasdy-várnak, illetve a Nádasdy-vár egésze, azaz mindkét nagy intézmény, a Nádasdy Ferenc

Múzeum és a Nádasdy-vár Művelődési Központ és Könyvtár együttműködik egymással.

Az ilyen irányú fejlesztések gazdasági háttérét támogatják az Új Széchenyi terv programjai (a régi regionális programok újjászervezett elemei) mellett az Európai Unió pályázatait, ill. a Norvég és Svájci Alapok is.

A fejlesztések elengedhetetlen feltétele a formális és informális együttműködés a sárvári vállalkozókkal, ill. a város egészségturizmus szektorával.

KONKRÉT FELADATOK

- ▣ a kiállítási tevékenység stratégiai tervben felvázolt fejlesztése
- ▣ a múzeum informális és formális kapcsolatainak megerősítése, újak alapítása
- ▣ konkrét tartalmú programok kidolgozása, megvalósítása, működtetése
- ▣ a múzeum nyitva tartásának lényeges meghosszabbítása a nyári (legalább június – augusztus) időszakban – az ehhez szükséges feltételek biztosítása (munkatársi gárda bérezése, teremőrzés)
- ▣ a reklámtevékenység konkrét formáinak meghatározása, és megvalósítása
- ▣ csatlakozás nagyobb rendezvényekhez
- ▣ egy, Sárvárra és kistérségére irányuló tematikus útvonal létrehozása múzeumi kiindulással

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Fejlesztési irányok – tudományos tevékenység

BEVEZETÉS

A Nádasdy Ferenc Múzeum tudományos tevékenysége gyűjteményeinek tudományos feldolgozásán alapszik. A múzeum ipar- és művészettörténeti gyűjteményének tudományos feldolgozottsága jó, köszönhetően a főállású művészettörténész munkatársnak, aki elkészítette a műtárgyak leírókartonjait, gyűjteményi egységek katalógusait. Egyes tárgycsoportok esetében tanulmányok mutatják be nemcsak a tárgyak fizikai jellemzőit, hanem azok történeti, művészettörténeti értékét, összefüggéseit.

Az eredmények ellenére a sárvári múzeum esetében a tudományos tevékenység területén két irányú zártságról beszélhetünk. Az egyik megközelítésben a múzeumot nem veszi körül megfelelő, intézményesült szakmai kapcsolatháló. Másrészt sem Sárváron, sem a múzeumban nincs főállású kutató, akinek alapfeladata lenne a város, valamint annak életét meghatározó történeti családok (elsősorban a Nádasdy-család) történetének kutatása, ill. a tudományos eredmények nyomán követése, a tudományos élettel való kapcsolattartás.

Egy másik megközelítésben pedig a múzeum szakalkalmazottjai nincsenek határozottan jelen a tudományos életben, illetve a muzeológia országos és nemzetközi hálózatában, aminek oka a tudományos infrastruktúra hiánya (saját könyvtár eddigi nem megfelelő fejlesztése az elvont anyagi pénzeszközök miatt, az informatikai felszereltség alacsony mértéke).

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- I. Alapvető és stratégiai célok:
  - az intézmény helyzetének megerősítése a regionális (határon átnyúlóan is) és országos tudományos hálózatban
  - az intézmény irányító szerepének megalapozása a város történeti múltjának kutatásában
  - a múzeum minden gyűjteménye összes műtárgyának leírókarton szintű feldolgozása
- II. A területi múzeumi státusnak megfelelő személyi állomány biztosítása, megfelelő munkakörülmények megteremtése

- III.** Kapcsolatkiépítés a tudományos intézményekkel, a hasonló gyűjteményeket őrző és fel-
dolgozó múzeumokkal
- IV.** A tárgyi anyag védelmére szolgáló restaurátor műhely korszerűsítése
- V.** Erőteljes szakirányú könyvtárfejlesztés, amely biztosítja a munkatársaknak a helyben
végzett szakirodalmi tájékozódást
- VI.** Az előírt kutatószolgálat biztosítása, azonban nemcsak helyben, hanem az interneten is
- VII.** A digitális háttérű gyűjteményfeldolgozás feltételeinek megteremtése, megfelelő proto-
kollok elkészítése
- VIII.** Önálló, nyomtatott tudományos folyóirat létrehozása
- IX.** Önálló, város- és családtörténeti forráskiadvány- és monográfiásorozat alapítása

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Fejlesztési irányok – restaurálási feladatok, műtárgyraktár

A múzeum műtárgyállománya anyag szerint is rendkívül változatos, ugyanis fa-bútor, fém, kerámia, textil alapú tárgyak találhatók a gyűjteményekben. A Sárváron dolgozó 1 fő restaurátor szakterülete fa-bútor, ami különösen indokolt, ugyanis az állandó kiállításban több mint száz darab bútor található. A bútorrestaurálás az egyik legnagyobb eszköz- és alapanyagellátást igénylő szakág.

A restaurátor számára ugyan megfelelő nagyságú helyiség áll rendelkezésre, azonban ezek egy térben helyezkednek el a szolgálati irodák egy részével, ajtóval leválasztva azoktól. Jelenleg egy nagyértékű gyalugép áll a restaurátori munka rendelkezésére, amit pályázat útján (NKA Múzeumi Szakmai Kollégium) szerzett be a múzeum, a többi eszköz kisértékű gép

A műtárgyak sokféle alapanyagával végzett munkavégzés a nagy tapasztalattal rendelkező restaurátor munkatárs elvégzi a fémtárgyak restaurálását is. Nagyobb volumenű restaurálás eszközrendszere azonban nem áll rendelkezésére. Ez különösen a fémanyag (pl. fegyverek) esetében jelent majd megoldásra váró problémát.

A múzeum raktára a tetőtérben kapott helyet. A vár felújításakor került kialakításra a betonfalú, két bejáratú rendelkező, zárható, több helyiséges raktár, amely a kiállítási térből közelíthető meg. A szándékok szerint a múzeumi elvárásoknak megfelelő szellőztetési rendszert is kiépítettek, azonban műszaki átadására nem került sor konstrukciós hiba miatt, ugyanis a cserelevegőt a pince nem megfelelő légteréből vette a szerkezet. Lebontására nem került sor.

A műtárgyvédelem legújabb szempontjainak a raktár jelenleg nem felel meg, ugyanakkor a műtárgyak rendszeres ellenőrzése még nem mutatott szemmel látható, visszafordíthatatlan folyamatokra utaló nyomokat. A helyiségek neonvilágítással vannak felszerelve. A raktárhoz nem tartozik füst- és tűzjelző.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- I. Önálló, alapfelszereltséggel bíró restaurátor műhely kialakítása
- II. A folyamatos alapanyag igény kielégítésének biztosítása
- III. A műtárgyraktár teljes, a műtárgyvédelem szempontjai szerint történő átalakítása
– megfelelő műtárgykörnyezet feltételeinek megteremtése (állandó hőmérséklet, páratarta-

lom, por- és páramentes világítás)

– a műtárgyak az előírásoknak megfelelő műtárgykörnyezetben kerüljenek elhelyezésre

IV. A kiállítóterben a műtárgyvédelmi szempontoknak is megfelelő bemutatórendszer létrehozása (pl. dobogó a bútoroknak, vitrinek)

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Fejlesztési irányok – múzeumpedagógia

BEVEZETÉS

Az elmúlt években több sikeres múzeumpedagógiai programot bonyolított le a Nádasy Ferenc Múzeum, melyek egyrészt kapcsolódtak kiemelt ünnepekhez (Március 15.: Ünnepi kincskeresés; Húsvét: Hímestojás, Gyermeknap: Apródok és lovagok), országos programokhoz (Kulturális Örökség Napja: Várkerület; Múzeumok Őszi Fesztiválja: átfogó programok), másrészt a múzeum saját kiállításaihoz, épületéhez (Fegyverismeret, A címerek világa).

A helyi iskolákkal, illetve időközönként kiránduló osztályokkal lebonyolított múzeumi foglalkozások fontos tapasztalata, hogy minden korosztálynak a legnagyobb élményt az jelentette, ha közel kerülhetett egy műtárgyhoz, vagy adott esetben kézbe is foghatta azt.

A családi, illetve a múzeumpedagógiai programok eddig kizárólag a kiállítóterben, időnként a sárvári vár udvarán valósultak meg. Ez a körülmény több szempontból is korlátozó tényezőt jelent. Mindig figyelemmel kell lenni a program lebonyolítása során arra, hogy a résztvevők ne akadályozzák, illetve ne zavarják azokat a látogatókat, akik a múzeum kiállításait akarják megnézni. Másrészt nem áll a rendelkezésre olyan helyiség, ahol lehetőség van egy-egy témában a mélyebb elmélyülésre, különböző anyagok használatára. Végül a kísérők (szülők, tanárok) állandó rendteremtési kísérletei is esetlegesen zavarhatják a résztvevők figyelmét, kialakítva egy olyan érzést, hogy a foglalkozás nem több egy iskolai tanóránál.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

I. Alapvető és stratégiai célok

- az intézmény oktatási és képzési szerepének erősítése az európai uniós és a nemzeti elvárásoknak megfelelően
- az élethosszig tartó tanulás elve alapján bekapcsolódás a felnőttképzés rendszerébe, elsősorban az idegenforgalom igényeinek megfelelő, illetve a kulturális örökséggel kapcsolatos képzésekbe
- az érdeklődés felkeltése a múzeum iránt a fiatal korosztályban
- a múzeum elismerése mint az ismeretátadás egyik területe

II. A múzeum iskolabarát megújulásához szükséges infrastrukturális háttér megteremtése

III. Szoros kapcsolatot kialakítása Sárvár nevelési és oktatási intézményeivel

IV. Folyamatos, magas színvonalú, a korosztályi igényeknek megfelelő múzeumpedagógiai programkínálat kialakítása, mely egyrészt kapcsolódik az iskolai oktatáshoz, másrészt a szabadidő eltöltéséhez kínál alternatív lehetőséget

A Nádasy Ferenc Múzeum területén, a kiállítótértől független, felszerelt foglalkoztató helyiség létrehozása kiemelt tevékenység, ugyanis ez alapfeltétel a többi cél megvalósításához. Elvárás, hogy csak a megvalósítás során kerüljön sor külső anyagi forrás bevonására (elsősorban pályázatok, másodsorban városi önkormányzati támogatás), a működtetés azonban termelje ki a költségeit. A fejlesztés eredményeként egy jól működő, korszerű múzeumpedagógiai helyiség áll rendelkezésre a múzeumban. Így lehetőség nyílik hosszú távú intézményi együttműködés a helyi nevelési és oktatási intézményekkel, ami a múzeum helyzetét tovább erősíti Sárváron.

Feladatok

- ▣ az informális kapcsolatok formalizálása Sárvár és vonzáskörzetének óvodáival, általános- és középiskoláival
- ▣ kapcsolatfelvétel felnőttképzési intézményekkel, együttműködési keretek meghatározása
- ▣ a foglalkoztató helyiség megtervezése
- ▣ konkrét programok kidolgozása, programkínálat kialakítása
- ▣ a program költséghatékony megtervezése
- ▣ pályázati lehetőségek feltárása, és a pályázatok előkészítése
- ▣ pályázatok lebonyolítása
- ▣ egyéb anyagi lehetőségek felmérése (például szponzoráció, reklámszerződések, programcsomagok)

NÁDASDY FERENC MÚZEUM

Küldetésnyilatkozat

A Nádasdy Ferenc Múzeum a sárvári reneszánsz várkastélyban működő intézmény. Alapvető feladatunknak tartjuk a gyűjteményeinkben található változatos és gazdag műtárgyi állomány megőrzését, tudományos feldolgozását és bemutatását. A bemutatás során az ismeretátadásra helyezük a hangsúlyt.

Meggyőződésünk, hogy múzeumunk a tanulásnak, az ismeretátadásnak és a szabadidő eltöltésének magas színvonalú kínálatot nyújtó színtere. Fontosnak érezzük, hogy látogatóink több szempontból is megismerjék a múzeum gyűjteményeit, a sárvári vár történetét, a város szerepét a magyar művelődéstörténetben.

Munkánk során nemcsak megyei és országos tagintézményeinkkel tartunk fenn szoros kapcsolatot, hanem a kulturális terület egyéb képviselőivel, illetve az idegenforgalmi ágazattal.

Munkatársaink múzeumi tevékenységük során betartják az etikai szabályokat, a törvényi és ágazati rendelkezéseket.

Munkatársaink képzésére is hangsúlyt helyezünk, ugyanis látogatóink mellett az ő szakértelmük múzeumunk sikerének a záloga.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy látogatóink múzeumunkra mint a nemzeti örökség ápolójára tekintsenek. Felelősséget érzünk az épített örökség védelme és gondozása iránt.